

Судова експертиза та криміналістика: перспективи та виклики

Сергій Розумний

Дніпропетровський НДІСЕ, м. Дніпро, Україна, e-mail: rozumniiserhii@gmail.com

Досліджено перспективи й виклики судової експертизи та криміналістики. Обґрунтовано необхідність комплексного підходу: оновлення законодавства, удосконалення методів і технологій, а також безперервне навчання і підтримка фахівців у цій галузі.

Ключові слова: судова експертиза; криміналістика; законність; суспільство.

Forensic Science and Criminalistics: Prospects and Challenges

Sergey Rozumny

The prospects and challenges of forensic science and criminalistics are investigated. The necessity of an integrated approach is substantiated: updating legislation, improving methods and technologies, as well as continuous training and support of specialists in this field.

Keywords: forensic science; criminalistics; legality; society.

Судова експертиза та криміналістика є важливими складовими судової практики, які відіграють ключову роль у забезпеченні справедливості та розкритті злочинів. У сучасному світі ці галузі розвиваються у перспективних напрямках та стикаються з новими викликами, які потребують постійного розвитку та адаптації, а саме:

- використання сучасних методів аналізу та технологій;
- необхідність постійного оновлення знань та навичок фахівців;
- забезпечення дотримання прав та законних інтересів громадян у судовому процесу та розслідуванні злочинів;
- використання інноваційних підходів до розв'язання злочинних ситуацій;
- сприяння міжнародному співробітництву та обміну досвідом;
- підвищення прозорості та відкритості їхньої діяльності;
- використання цифрових технологій та опрацюванням великих обсягів даних;
- гармонізація міжнародних стандартів і методів судової експертизи та криміналістики;
- забезпечення балансу між дотриманням прав людини та безпеки суспільства;
- постійний розвиток та вдосконалення процесів і методів роботи;
- забезпечення відповідності судової експертизи та криміналістики сучасним етичним стандартам;

- розвиток співробітництва між різними галузями та установами.

Сучасні технології, такі як методи машинного навчання та штучного інтелекту, дають змогу обробляти великі обсяги даних, виявляти нові закономірності у сфері злочинності та сприяти підвищенню ефективності та достовірності судових рішень. Використання спеціалізованих програм та обладнання дає змогу проводити більш точні та об'єктивні дослідження, що знижує ймовірність помилок та необґрунтованих висновків. Розвиток нових методів аналізу й технологій потребує відповідного навчання та підготовки експертів, а також оновлення навчальних програм та курсів. Професійний розвиток фахівців у судовій експертизі та криміналістиці є важливою умовою для успішного подолання викликів [1].

У світлі правових норм, що змінюються, і вимог до захисту прав людини судові експерти та криміналісти повинні суворо дотримуватися нормативно-правових принципів, забезпечуючи справедливість і законність у межах своєї діяльності. Упровадження інновацій у судову практику, використання сучасних методів аналізу, розроблення нових методик і технологій, а також спільна робота з іншими галузями науки й техніки може значно підвищити ефективність та результативність розслідування злочинів.

Важливо зазначити, що успішне подолання викликів, що стоять перед судовою експертизою та криміналістикою, потребує комплексного підходу та спільних зусиль із боку

правоохоронних органів, освітніх установ, науковців та інших зацікавлених сторін. Тільки взаємодія та співпраця всіх учасників забезпечить досягнення поставленої мети та зміцнення правової системи загалом. Ефективне розв'язання викликів, які стоять перед судовою експертизою та криміналістикою, потребує спільних зусиль усіх учасників правової системи та суспільства загалом. У контексті співпраці між різними країнами та міжнародними організаціями розвиток стандартів і протоколів, узгоджених між різними країнами, а також обмін досвідом та кращими практиками відіграють ключову роль у підвищенні ефективності боротьби зі злочинністю та забезпеченні справедливості.

Прозорість у діяльності судових експертів та криміналістів сприяє зміцненню довіри суспільства до правосуддя та запобігає можливим зловживанням. Громадськість повинна мати можливість усвідомлювати, які методи та технології застосовують у процесі розслідування злочинів та які результати експертних досліджень було отримано [2].

У сучасному світі кіберзлочини стають більш поширеними, для боротьби з ними необхідно розвивати спеціалізовані методи та інструменти аналізу. Розвиток галузі цифрової криміналістики та комп'ютерної судової експертизи стає більш важливим у контексті сучасних викликів та загроз. Злочинці постійно розробляють нові методи вчинення злочинів, а також використовують сучасні технології для своїх цілей. Це вимагає постійного оновлення методів та підходів у сфері криміналістики та судової експертизи, щоб успішно протистояти новим видам злочинів та забезпечити їхнє ефективне розкриття.

Злочини часто мають транскордонний характер, і для успішного розслідування таких справ необхідно, щоб методи та стандарти, які застосовуються у різних країнах, були узгоджені та сумісні, що дасть змогу ефективно координувати зусилля правоохоронних органів різних країн та забезпечити успішну протидію транснаціональній злочинності. Під час розслідування злочинів необхідно суворо дотримуватись принципів законності та недопущення порушень прав і свобод громадян. До того ж важливо знайти баланс між необхідністю боротьби зі злочинністю та захистом прав особистості.

Тільки через постійне оновлення знань, навчання та адаптацію до нових викликів можна гарантувати ефективність роботи. Сучасні технології та наукові досягнення надають нові можливості для покращення процесів криміналістики та судової експертизи. Лише через спільні зусилля різних країн та міжнародних організацій можна досягти ефективної протидії сучасним загрозам безпеки та забезпечити справедливість для всіх громадян.

Збереження довіри суспільства особливо важливе в контексті підвищеної уваги громадськості до правових питань та розслідувань злочинів. Утрата довіри до судової експертизи та криміналістики може призвести до серйозних наслідків, включно зі зниженням легітимності судової системи та виникнення сумнівів у справедливості прийнятих судових рішень. Із урахуванням цих викликів необхідно активно розвивати та просувати заходи щодо підвищення прозорості та відкритості у роботі судових експертів та криміналістів, що може містити публікацію результатів досліджень, проведення освітніх програм для громадськості про роль і значущість судової експертизи, а також надання доступу до інформації про процеси розслідування та принципи роботи експертів. Дотримання принципів незалежності, об'єктивності, конфіденційності та професіоналізму в процесі проведення експертизи й аналізу доказів, суворе дотримання етичних норм допомагає зберегти довіру суспільства до роботи експертів та якості результатів їх досліджень [3].

Взаємодія судових експертів, правоохоронних органів, академічного середовища, громадських організацій та інших зацікавлених сторін дає змогу обмінятися досвідом, передовими практиками та науковими дослідженнями. Такий міжгалузевий діалог сприяє розвитку інновацій та створенню ефективніших методів боротьби зі злочинністю. Сучасні технології, такі як використання генетичного аналізу, розпізнавання осіб, біометричні методи та дрони для збору даних, значно розширюють можливості судової експертизи та криміналістики. Ці інноваційні підходи не лише покращують якість та точність досліджень, а й прискорюють процес розкриття злочинів.

Перспективи та виклики перед судовою експертизою та криміналістикою містять

широкий спектр дій від розвитку нових технологій та методів аналізу до забезпечення прозорості та дотримання прав та законних інтересів громадян. Розв'язання цих питань потребує комплексного підходу та спільних зусиль із боку правоохоронних органів, освітніх установ, науковців та суспільства загалом. Тільки взаємодія всіх зацікавлених сторін забезпечить досягнення поставленої мети та зміцнення правової системи загалом.

Отже, сучасна судова експертиза та криміналістика перебувають на стику науки, технології та правосуддя, їх розвиток та вдосконалення відіграють ключову роль у забезпеченні правопорядку та безпеки суспільства. Шляхом використання сучасних технологій, методів та підходів можна підвищити ефективність та результативність роботи судових експертів та криміналістів, що сприяє побудові демократичного суспільства.

Перелік джерел посилання

1. Костенко М. В., Шмига В. О. Інноваційні технології у криміналістиці: сучасний стан та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. Вип. 9. С. 316—318. DOI: 10.32782/2524-0374/2022-9/76 (дата звернення: 03.04.2024).
2. Яремчук В. О. Сучасні напрямки судової експертизи і криміналістики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Том 2 (80). С. 207—210. DOI: 10.24144/2307-3322.2023.80.2.32 (дата звернення: 03.04.2024).
3. Шепітько В. Ю., Шепітько М. В. Доктрина криміналістики та судової експертизи: формування, сучасний стан і розвиток в Україні. *Право України*. 2021. № 8. С. 12—27. URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2021_8/pravo_2021_8_s1/ (дата звернення: 03.04.2024).